



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

2025 yılı bahar ve yaz aylarında ülke genelinde yaşanan orman yangınları, yalnızca doğal bir afet değil; aynı zamanda insan kaynaklı, yapısal ve politik bir ekolojik kriz olarak karşımızda durmaktadır. 1 Mayıs–28 Temmuz 2025 tarihleri arasında, ülkenin farklı coğrafi bölgelerinde—İzmir’den Hakkâri’ye, Muğla’dan Diyarbakır’a, Antalya’dan, Şırnak ve Tunceli’ye kadar—çok sayıda büyük çaplı orman yangını meydana gelmiş; bu yangınlar doğayı, canlı yaşamını, haklarımızı ve ülkemizin ekolojik bütünlüğünü ciddi biçimde tehdit etmiştir.

Bu süreçte ülke genelinde 47 ilde yangın bildirilmiştir. Söz konusu yangınlar özellikle İzmir’in Aliğa, Foça ve Torbalı ilçelerinde, Bursa’nın Osmangazi ilçesinde, Aydın’ın Çine ilçesinde, Antalya’nın Manavgat ve Kumluca bölgelerinde, ayrıca Karabük, Tunceli, Diyarbakır ve Şırnak’ta yoğunluk kazanmıştır. 24–26 Haziran 2025 tarihleri arasında yalnızca üç gün içerisinde 8 büyük orman yangını meydana gelmiştir.

Bu yangınlar sonucunda resmi kayıtlara göre 14 yurttaş yaşamını yitirmiş, 96 kişi yaralanmış, 50.000’i aşkın yurttaş yerleşim alanlarından tahliye edilmek zorunda kalmıştır. Yangınların meydana geldiği bölgelerde tarım arazileri, zeytinlikler, seralar ve kırsal haneler zarar görmüş, halkın geçim kaynakları doğrudan etkilenmiştir.

2025 yılının ilk yaz aylarında çıkan yangınlar sonucunda toplamda 80.000 hektardan fazla ormanlık alan tahrip olmuştur. Bu alan, yaklaşık 110 bin futbol sahasına eşdeğerdir. Yangınlar, yalnızca ağaç örtüsünü değil; o ormanlarda yaşam süren kuşlar, sürüngenler, memeliler, böcekler, arılar ve diğer sayısız canlı türünü de yok etmiştir.

Resmî açıklamalara göre en az 84 çiftlik hayvanı (40 koyun, 37 küçükbaş, 7 büyükbaş) yangınlar nedeniyle yaşamını yitirmiştir. Sayıları tespit edilemeyen çok sayıda yaban hayvanı da zarar görmüş veya ölmüştür. Ekologlara göre, yangınlar sonucunda yok olan bu ekosistemlerin yeniden dengelenmesi onlarca yılı bulabilecek bir süreçtir. Özellikle arı popülasyonunun azalması, tarımsal üretimde polinasyon (tozlaşma) mekanizmasını tehdit etmektedir.

Orman Genel Müdürlüğü ve ilgili kurumların verilerine göre, ülkemizde meydana gelen yangınların %90'ı insan kaynaklıdır. Bunların bir kısmı dikkatsizlik sonucu meydana gelirken; önemli bir bölümü sabotaj, tarla açma, madencilik hazırlığı ve enerji projeleri ile doğrudan ilişkili olabilmektedir. 2025 yaz yangınlarının da çoğunlukla yerleşim alanlarına yakın bölgelerde ve enerji/maden faaliyetlerinin yoğunlaştığı noktalarda meydana gelmiş olması, bu olasılığı güçlendirmektedir.

Temmuz 2025'te yürürlüğe giren yeni Maden Yasası ile birlikte, zeytinlik ve orman alanlarının madencilik projelerine açılmasının önü yasal olarak açılmıştır. 2024 yılında 23.053 hektar ormanlık alan ormancılık dışı kullanıma tahsis edilmiş, bu alanların 1.427'si madencilik ruhsatı ile ilişkilendirilmiştir. Bu uygulamalar, ormanların anayasal güvence altında olduğu gerçeğiyle çelişmekte; kamu yararı kavramı, çevre tahribatını meşrulaştırmak amacıyla yeniden tanımlanmaktadır. Zeytin üreticileri ve köylülerin yoğun tepkisine rağmen yapılan bu düzenlemeler, ekosistemlerin parçalanmasına ve yangın risklerinin artmasına neden olmaktadır.

2025 yılında yürürlüğe giren İklim Kanunu'nun, iklim krizine karşı etkili bir mücadele zemini yaratması beklenirken; uygulamada bu hedeflerden uzak bir seyir izlenmiştir. Kanunun merkezî, piyasa odaklı ve yeşil sermayeyi önceleyen yapısı, doğa koruma ve önleyici planlama mekanizmalarını ikincil düzeye itmiştir. Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından yalnızca yedi ay içinde, önceki yıllara oranla çok daha fazla sayıda ve genişlikte orman yangını yaşanmıştır. Bu durum, İklim Kanunu'nun iklim adaletine dayalı bir perspektiften değil; sermaye dostu projeleri kolaylaştırıcı yönde kullanıldığını göstermektedir.

AKP iktidarı öncesinde (2002 yılı) Türkiye'nin hava müdahale kapasitesi 73 ton seviyesindeydi. 2025 yılı itibarıyla, hükümet verilerine göre 27 yangın söndürme uçağı, 105 helikopter, 6.000 kara aracı ve 25.000 personel görevlendirilmiştir. Buna karşın, gece görüşlü hava araçları hâlen envantere dahil edilmemiştir. Bu eksiklik, gün batımından sonra başlayan yangınların sabaha kadar kontrol altına alınamamasına yol açmakta ve müdahale kapasitesini ciddi şekilde sınırlandırmaktadır.

Ayrıca, 14 insansız hava aracı (İHA) ile yangın takibi yapılmasına rağmen, bu teknolojik üstünlük yeterli koordinasyon ve planlama eksikliği nedeniyle yangınların önlenmesinde ve büyümeden kontrol altına alınmasında etkin kullanılamamaktadır. Gözlemlenen gecikmeler, birçok yangının kısa sürede büyüyerek ormanları, yerleşim alanlarını ve insan hayatını tehdit etmesine neden olmuştur.

Orman Genel Müdürlüğü'nün bütçesi yıllar içinde görece azalmıştır. Örneğin 2019 yılında özel bütçeli kurumlar içerisindeki payı %4,48 iken, 2024 yılında bu oran %2,55 seviyesine gerilemiştir. Buna karşın, 2025 yılı ilk yarısında Diyanet İşleri Başkanlığı'na tahsis edilen bütçe yaklaşık 130 milyar TL olurken, Orman Genel Müdürlüğü'ne ayrılan bütçe yalnızca 45 milyar TL'de kalmıştır. Bu durum, devletin kurumsal önceliklerinin, doğayı ve yaşamı değil; ideolojik ve bürokratik alanları öncelediğini göstermektedir.

Yangınlara ilişkin pek çok ihalenin yeterince şeffaf yapılmadığı, yerel yönetimlerin ve meslek odalarının bu süreçlere dahil edilmediği de kamuoyuna yansımıştır. Merkeziyetçi yönetim anlayışı, yangınlara hızlı müdahale edilmesini engellemiş; yerel dayanışma ve planlama mekanizmalarının dışlanması sahada ciddi koordinasyon sorunları yaratmıştır.

Yangınlardan doğrudan etkilenen bölgelerde yaşayan yurttaşlar yerlerinden edilmiş, tarım ve hayvancılık temel geçim kaynaklarını kaybetmiştir. Yangın sonrası oluşan barınma, gıda ve içme suyu krizleri, halk sağlığını tehdit etmektedir. Özellikle kadınlar, bu krizlerde hem ekonomik hem de bakım yükü açısından en fazla etkilenen kesim olmuştur.

Ayrıca yangınlardan sonra ortaya çıkan göç dalgaları, kırsal bölgelerde sosyal dokuyu da sarsmış; bazı köyler tamamen boşalmış, çocukların eğitim hakkı sekteye uğramıştır. Bu tablo, yalnızca çevresel bir kriz değil; aynı zamanda toplumsal adalet ve insan hakları meselesi olarak ele alınmalıdır.

2025 yılı yaz yangınları, iklim krizi, çevre politikaları, yasa değişiklikleri ve kurumsal ihmalin bir bileşkesidir. Demokratik, ekolojik ve toplumsal haklar merkezli bir perspektifle, aşağıdaki taleplerin karşılanması aciliyet taşımaktadır:

- Zeytinlikler, ormanlık alanlar ve tarım arazilerinin madencilik ve enerji projelerine açılmasına olanak tanıyan tüm yasal düzenlemeler derhal iptal edilmelidir.
- Yanan alanların imara açılması kesin biçimde yasaklanmalı; buralarda yalnızca bilimsel, katılımcı ve kamusal denetimle yürütülen ekolojik restorasyon çalışmaları yapılmalıdır.
- Gece görüşlü hava araçları ve erken müdahale teknolojileri ivedilikle envantere alınmalı, yangın filoları güçlendirilmelidir.
- Orman Genel Müdürlüğü'nün bütçesi ve personel sayısı artırılmalı, yerel yönetimlerle iş birliği içinde yangınlara karşı toplumsal seferberlik modeli geliştirilmelidir.
- Yangın yönetimi merkeziyetçi yapıdan çıkarılarak, halkın, ekoloji örgütlerinin, meslek odalarının ve kadın örgütlerinin katılımıyla planlanmalıdır.

Bu minvalde, ilgili Bakanlıkları yangınların yol açtığı ekolojik yıkımın tüm boyutlarını kapsamlı ve titiz bir şekilde araştırmaya; sorumluların net bir şekilde tespit edilmesine, benzer felaketlerin önlenmesine yönelik etkili ve uygulanabilir politikaların geliştirilmesine; ayrıca kamu kaynaklarının doğa ve yaşam lehine yeniden yapılandırılmasına yönelik derhal somut adımlar atmaya davet ediyoruz.

Bu bağlamda;

1. 1 Mayıs–28 Temmuz 2025 tarihleri arasında meydana gelen orman yangınlarının il ve ilçe bazında toplam sayısı ile yanan alan büyüklükleri (hektar cinsinden) nedir? Bu yangınların çıkış saatleri, müdahale süreleri ve kontrol altına alınma süreleri kamuoyuyla neden şeffaf biçimde paylaşılmamaktadır?
2. 2002–2025 yılları arasında Türkiye genelinde orman yangınları nedeniyle kaç hektar ormanlık alan yok olmuştur? Bu veriler yıllara göre nasıl dağılmaktadır? Bu süreçte müdahale süresi ve yangın başına kaybedilen alan büyüklüğü açısından artış veya azalma eğilimi nedir?
3. 2020–2025 yılları arasında yangın söndürme kapasitesini artırmak amacıyla temin edilen uçak, helikopter, kara aracı ve yeni istihdam edilen personel sayısı nedir? Bu araçlardan kaç tane fiilen kullanılabilir durumdadır? Kaçının teknik arıza veya bakım gerekçesiyle aktif görev alamadığı tespit edilmiştir?
4. Bakanlığınız envanterinde gece görüş özelliğine sahip yangın söndürme uçakları bulunmakta mıdır? Varsa bu araçların sayısı ve hangi bölgelerde kullanıldıkları nedir? Yoksa, bu eksikliğin yangınların büyümesinde oynadığı rol hakkında Bakanlığınızın sorumluluğu nedir?
5. Yangın gözetimi ve erken uyarı sistemi kapsamında kullanılan İnsansız Hava Araçları (İHA/SİHA) sayısı nedir? Bu araçların tespit ettiği yangınlardan kaç tane zamanında müdahale ile engellenebilmiştir? İHA'ların sağladığı veriler sahada nasıl kullanılmakta, ilgili kurumlarla eşgüdüm nasıl sağlanmaktadır?
6. Yanan orman alanlarında, yangın sonrası yürütülen ağaçlandırma, rehabilitasyon ve ekolojik restorasyon çalışmaları hangi bilimsel kriterlere göre planlanmaktadır? Bu çalışmalarda kamu denetimi ve bağımsız ekoloji uzmanlarının katılımı neden sağlanmamaktadır?
7. Yangınların %90'ının insan kaynaklı olduğu Bakanlığınız tarafından da ifade edilmektedir. 2025 yazında çıkan yangınların kaçının çıkış nedeni tespit edilmiştir? Bu nedenler arasında ihmal, sabotaj, enerji projeleri veya madencilik faaliyetleriyle ilişkili olanların oranı nedir?
8. 2024 yılında 23.053 hektar orman alanı ormancılık dışı kullanıma tahsis edilmiş, bunun 1.427 hektarı madencilik ruhsatı ile ilişkilendirilmiştir. Aynı bölgelerde çıkan yangınlarla bu tahsisler arasında doğrudan bir bağlantı kurulmuş mudur? Bu konuda Bakanlığınız herhangi bir iç soruşturma başlatmış mıdır?
9. Orman Genel Müdürlüğü'nün 2019–2025 arası bütçesi yıllara göre nedir? Bu bütçenin ne kadarı yangınla mücadeleyle ne kadarı restorasyon ve personel eğitimine, ne kadarı da diğer faaliyetlere ayrılmıştır?
10. Yangınların yoğunlaştığı 2025 yılı yaz döneminde, orman müdürlükleri ve yangın yönetim birimlerinde görevli yöneticiler arasında ihmali tespit edilen, yetersizlik gösteren veya görevini kötüye kullanan kişiler olmuş mudur? Bu kişiler hakkında hangi soruşturma, görevden alma veya disiplin işlemleri başlatılmıştır? Hiçbir görevden alma olmamışsa, Bakanlığınız bu sonucu nasıl açıklamaktadır?

11. Bakanlığınız, yangın müdahalesinde görev alan personelin iş yükü, çalışma saatleri, güvenlik ekipmanları ve psikolojik destek ihtiyaçları konusunda ne gibi önlemler almaktadır? 2025 yazında yaşanan vakalarda personelin aşırı yüklenme, yetersiz eğitim veya teçhizat eksikliği nedeniyle zorlandığı vakalar tespit edilmiş midir?
12. 2025 yılı yaz yangınları sonrasında, orman köylerinde ve kırsal alanlarda geçimini tarım ve hayvancılıkla sağlayan yurttaşların uğradığı zararlar nasıl tespit edilmiştir? Bu üreticilere sağlanan desteklerin türü, miktarı ve dağıtım kriterleri nedir? Zarar görenlerin talepleri eksiksiz karşılanmış mıdır?
13. Bakanlığınız, İklim Kanunu'nun yürürlüğe girmesini takiben meydana gelen orman yangınlarında gözlenen artış ile söz konusu yasal düzenleme arasında nedensel bir ilişki tespit etmiş midir? Anılan Kanun'un iklim krizine karşı önleyici, kamucu ve ekolojik temelli bir politika üretmekten uzak olduğu; bunun yerine doğal alanların madencilik, enerji ve sanayi faaliyetlerine açılmasına olanak tanıdığı yönündeki kamuoyundaki eleştiriler dikkate alındığında, bu yöndeki uygulamaların yangın riski üzerindeki etkisine ilişkin Bakanlığınızın değerlendirmesi nedir? Kanun'un uygulama biçimi ve sonuçları hakkında bir etki analizi ya da iç değerlendirme çalışması yapılmış mıdır?
14. 2025 yangınları sonrasında Bakanlığınızca yürütülen iç denetim raporları, eksiklik tespitleri ve alınan düzeltici önlemler kamuoyu ile paylaşılacak mıdır? Bakanlık, bu süreçten hangi yapısal dersleri çıkarmıştır?